

Handlingsplan mot mobbning i Cygnaeus skola

Innehåll

1. Målsättningar
2. Juridisk bakgrund
3. Övergripande frågeställningar för handlingsplanen
4. Definition av mobbning
5. Mobbning som grupphenomen
6. Hur skall vi tillsammans motverka mobbning?
7. Åtgärder på elevnivå när mobbning förekommer
8. Bilagor

1. MÅLSÄTTNINGAR

Handlingsplanens målsättning är att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri genom att:

- reducera existerande mobbningsproblem både i och utanför skolmiljön.
- förbättra kamratrelationer i skolan
- förebygga nya mobbningsproblem
- skapa engagemang hos lärare och föräldrar
- utveckla regler mot mobbning
- stödja och effektivt skydda de mobbade

2. JURIDISK BAKGRUND

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar skolan att i samband med läroplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri.

Utbildningsanordnaren skall verkställa planen och övervaka att den iakttas och förverkligas (477/2003, 29 §).

Planen skall göras upp i enlighet med de bestämmelser som Utbildningsstyrelsen utfärdar. (Utbildningsstyrelsen 2004).

3. ÖVERGRIPANDE FRÅGESTÄLLNINGAR FÖR HANDLINGSPLANEN

Hur kan vi bäst förebygga problemen?

Hur angriper vi akut mobbning?

Hur ser vi vuxna vad som händer?

4. DEFINITION AV MOBBNING

Grundläggande definition av mobbning

En person är mobbad när han eller hon, upprepade gånger och under viss tid, blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera andra personer.

Negativ handling: Beteende som har syfte att tillfoga en annan person skada eller obehag (aggressiv handling)

Kan utföras genom: Fysisk kontakt
Ord
På annat sätt (t.ex. grimaser, gester, utfrysning, spridning av rykten)

Förutsättning: En viss obalans i styrkeförhållandet: Den som blir utsatt har svårt att försvara sig

Generell definition av mobbning

Med mobbning menas negativt eller ondsinnigt beteende från en eller flera personer som riktar sig mot en person som har svårt att försvara sig (som känner sig mera eller mindre hjälplös).

Tre huvudkriterier

Negativt, ondsinnat beteende (med förmodad avsikt att tillfoga skada eller obehag).

- upprepning under en viss tid
- obalans i faktisk eller upplevd (uppfattad) styrka eller makt

Mobbningen sker vanligtvis utan (uppenbar) provokation från den som blir utsatt.

Mobbning är inte detsamma som konflikter, strider, bråk eller slagsmål.

Mobbning förekommer i olika former:

Som psykisk mobbning:

Utfrysning och hårfina metoder som miner, gester, ignorering, undvikande, suckar och blickar.

Som verbal mobbning:

Glåpord, skvaller, rykten, förtal och överdrifter.

Som fysisk mobbning:

Tafsningar, slag, sparkar, knuffar, sabotage eller förföljelse

Som ”elektronisk” mobbning:

Psykisk och verbal mobbning kan även förekomma via elektroniska kanaler som sms, mail osv. Det kan vara hot, lögnar, rykten, blockeringar, spridning av kränkande bilder och videofilmer osv.

(Källa: D. Olweus, 1996, C. Salmivalli, 2003)

5. MOBBNING SOM GRUPPFENOMEN

Vem som helst kan bli mobbad. Det är viktigt att inte leta efter något hos den utsatta som gör henne/honom till en mobbad person. Mobbing är ett gruppproblem, inte ett individproblem.

När flera tillsammans deltar i mobbing av en annan elev är sannolikt vissa gruppmekanismer verksamma.

Sådana mekanismer är:

- social ”smitta” (att vara som alla andra)
- försvagad självkontroll och tillfälligt nedsatta hämningar för aggressiva handlingar
- minskad känsla av ansvarstagande för andra människor i gruppen
- att i grupp inte uppfatta beteendet som mobbing

Utsätts ditt barn för mobbing?

Elever, lärare, skolläda och elevvårdspersonal kan göra mycket, men det är nödvändigt att även hemmen hjälper till. Barn berättar inte alltid om mobbing som de känner till därför att de tror att det är skvaller eller för att de är rädda för hämnd. Att berätta om mobbing är inte skvaller, det är att hjälpa dem som har det svårt.

Skolans personal berättar aldrig varifrån de fått sin information utan tar itu med problemet så att ingen utpekats eller drabbas. Det är viktigt att du som förälder tydligt visar att du inte accepterar att mobbing förekommer. Om skolan och hemmet tar avstånd från mobbing får det en positiv inverkan på barnen. Prata med ditt barn om mobbing. Är någon i klassen utsatt? Är någon ensam och utfrysad?

Vi har samlat en lista på möjliga tecken på mobbning som kan vara föräldrarna till hjälp. Ditt barn kanske är utsatt för mobbning ifall hon eller han

- verkar ledsen och deprimerad eller har stora humörsvingningar
- sover dåligt, har mardrömmar eller gråter i sömnen
- har ofta ont i magen eller har ont i huvudet
- går motvilligt till skolan eller till eftis
- träffar sällan eller aldrig klasskamrater
- saknar vänner
- kommer ofta hem med smutsiga och trasiga kläder, förstörda saker (t.ex. böcker, teckningar eller cykel) och har konstiga och undvikande förklaringar
- har ofta blåmärken, sår eller skråmor utan naturlig förklaring
- blir aldrig eller sällan bjuden på kalas
- väljer en omväg till skolan
- tappat intresset för skolan, får sämre vitsord
- ber om eller stjälar pengar hemma (för att muta mobbare eller för att köpa kompisar) eller
- vill inte gå till idrottslektioner.

Är ditt barn en mobbare?

Förr trodde man att mobbaren innerst inne är en osäker person som genom sin handling mot en svagare person får utlopp för sina egna rädslor. Idag kan man plocka fram en del kännetecknande drag hos barn som mobbar: **(Källa: D. Olweus, 1996, C. Salmivalli, 2003)**

- en del aggressiva barn är märkbart selektivt aggressiva, andra är aggressiva mot praktiskt taget alla
- de selektivt aggressiva barnen klarar sig i skolan märkbart bättre än de barn som är allmänt aggressiva
- mobbaren är ofta aggressiv mot kamrater
- mobbaren är ofta aggressiv även mot vuxna, både lärare och föräldrar
- mobbaren accepterar och kan t.o.m. idealisera våldet
- mobbaren präglas av impulsivitet och har starka behov att dominera andra
- mobbaren saknar ofta medkänsla med offren
- mobbaren har ofta stark och positiv självkänsla och han eller hon är ofta fysiskt starkare än sina kamrater
- mobbaren är ofta populär och relativt omtyckt

Är ditt barn en medlöpare?

Mobbaren har ofta ett antal kamrater, medlöpare, vilka ger dem stöd, men som inte själva tar initiativet till mobbning. Dessa ”medlöpare” är dock lika skyldiga till mobbningen.

Är ditt barn en åskådare?

En elev eller vuxen som ser att någon är utsatt för mobbning måste berätta om det antingen för klassläraren eller för en medlem i antimobbningsgruppen.

6. HUR SKALL VI TILLSAMMANS MOTVERKA MOBBNING ?

För att säkra en trygg skolmiljö för våra elever ställs följande mål för vår verksamhet:

Skolans roll i handlingsplanen

- Skolan har nolltolerans när det gäller mobbning och kränkande språkbruk.
- För att få information om elevernas välbefinnande i skolan genomförs enkätundersökningar och skriftliga utvärderingar årligen i varje klass.
- Vi har heltäckande övervakning på hela skolgården under rasterna.
- Övervakningen omfattar även "riskområden" såsom toaletterna samt mörka hörn och skrymslen där mobbning är svår att upptäcka. Flera vuxna är ute under varje rast.
- Mobbning ska vara en punkt på föräldramöten och vid utvecklingssamtal. Vid ovannämnda tillfällen får föräldrarna information om skolans handlingsplan mot mobbning och om hur den förverkligas.
- Vi vill engagera föräldrarna att bli uppmärksamma på mobbningstendenser och samarbeta med skolan för att motverka mobbning.
- Vi har temadagar kring temat ” Vi mobbar inte – vi trivs tillsammans”.

Det är viktigt att de vuxna i skolan med sitt förhållningssätt tydligt visar att man inte accepterar någon form av mobbning och att man omedelbart vidtar åtgärder ifall det förekommer misstanke om mobbning.

Skolans förväntningar på dig som förälder:

- Ta kontakt med skolan ifall du upplever att ditt barn är delaktig i mobbning på något sätt.
Meddela även dina misstankar till klassläraren.
- Tala positivt inför barnen om skolan, skolans personal, andra elever och deras familjer.

7. ÅTGÄRDER PÅ ELEVNIVÅ NÄR MOBBNING FÖREKOMMER

Konflikter

Till klasslärarens uppgifter hör att hon/han reder ut konfliktsituationer i klassen . I fall klassläraren inte lyckas reda ut situationen och någon eller några elever upprepade gånger beter sig dåligt mot sin klasskamrat eller mot någon annan elev i skolan flyttas ärendet till antimobbningsgruppen. Denna överföring sker på klasslärarens initiativ.

Skolans antimobbningsgrupp – en del av elevvården

Antimobbningsgruppens verksamhet är en del av elevvårdsarbetet i skolan. Den som är utsedd som koordinator i antimobbningsgruppen ansvarar för att informationen förs till övriga medlemmar i elevvården.

Initiativ till att ärendet förs till antimobbningsgruppen kan även komma direkt från föräldrar, elever, övrig personal i skolan eller rektor.

Gruppen består av fyra lärare och rektor. Rektorn ger befogenheter till antimobbningsgruppen så att de kan handha ärendet tills det är avklarat eller har flyttats bort från skolans ansvarsområde. Gruppen håller rektorn ajour under hela utredningen och rektorn kan även kalla in förstärkning till gruppen i form av skolkurator, skolpsykolog, skolpolis eller annan utomstående expertis.

Antimobbningsgruppens arbetsätt

Beskrivning av ett arbete kring ett mobbningsfall i skolan

Steg 1

1. Antimobbningsgruppen kopplas in om rektor efter samråd med ansvarig klasslärare bedömer att situationen så kräver. Initiativet till att antimobbningsgruppen blir inkopplad kan även komma utifrån som anmälan om misstänkt mobbningsfall. Rektorn ger befogenheter till två lärare i antimobbningsgruppen att ta hand om fallet.
2. Gruppens medlemmar samtalar med klassläraren för att samla information kring fallet.
3. Efter diskussionen skrivs en kort sammanfattning om händelseförloppet.

Steg 2

1. Gruppens medlemmar samtalar med den mobbade eleven. Man ber eleven berätta om händelserna i klassen, under rasterna, i matsalen osv. Syftet är att få så mycket information som möjligt och därför uppmuntrar man eleven att berätta allt som har med saken att göra. Diskussionen protokollförs.
2. Man samtalar också enskilt med mobbaren/mobbarna samt med alla elever vars namn har kommit fram i samband med ärendet. Samtalstiderna planeras så att de inblandade inte har möjlighet att diskutera sinsemellan.
3. Antimobbningsgruppens medlemmar skriver det första brevet hem till alla eleverna som de har samtalat med. I brevet ombeds föräldrarna diskutera saken med sitt barn. De skall skriva ned samtalet i brevet och sända det tillbaka till skolan.

Steg 3

De följande dagarna under ca två veckor (tiden varierar från fall till fall).

Man följer mobbarens/mobbarnas beteende med korta intervaller, oftast dagligen eller två-tre gånger i veckan genom att diskutera med eleven/eleverna. Ifall det framkommer nya saker i ärendet upprepas diskussionsrundan och nya brev skickas hem. Ofta har man även telefonkontakt med föräldrarna en eller flera gånger. Man delger information till rektorn och de lärare som undervisar i klassen/klasserna.

Föräldrarna till alla de inblandade kallas enskilt till ett sammanträde i skolan.

Rektorn är med i föräldrasamtalet. Vid behov kan även andra personer vara inkallade. Antimobbningsgruppen går då genom arbetet som har genomförts med barnet, man diskuterar nuläget och gör upp en plan för uppföljningen. Under mötet förs protokoll som alla deltagarna skriver under i slutet av mötet.

Disciplinära åtgärder vid ett mobbningsfall

Disciplinära åtgärder och straff enl. 36§ GrUtbL vidtas av skolan ifall eleven inte förbättrar sitt beteende och slutar mobbningen.

Fortsatta åtgärder ifall mobbningen fortsätter

I samband med utredningen av ett mobbningsfall görs alltid en uppföljningsplan. Hur långt i framtiden planen sträcker sig beror på fallet i fråga och kan således variera beroende på situationen. I praktiken flyttas ärendet vidare via elevvården till annan instans ifall eleven inte har korrigerat sitt beteende efter en mobbningsutredning eller ifall antimobbningsgruppens verksamhet inte ger önskat resultat. Initiativ till detta tas

av den person som är utsedd som koordinator i antimobbningsgruppen.
Elevvårdsgruppen beslutar om att föra ärendet vidare till annan instans utanför skolan
t.ex. polis, socialmyndighet.

Vem får information om ett mobbningsfall

Klassläraren informerar föräldrarna till eleverna i klassen om det finns problem i form av ofta upprepade konflikter, oro eller tendens till mobbning. Detta för att signalera till föräldrarna att de bör diskutera oacceptabelt beteende med barnet.

När ärendet väl har tagits över av antimobbningsgruppen informerar gruppen föräldrarna till de berörda eleverna. Ärendet förs även till elevvårdsgruppen som ett anmälningsärende. Antimobbningsgruppen ger information om ärendet till kollegiet för att på det sättet skydda den mobbade eleven på det bästa möjliga sättet.

Skolan har tystnadsplikt och informationen om de vidtagna åtgärderna i enskilda mobbningsfall ges inte till utomstående. Som förälder har du dock rätt att ta del i de dokument som berör ditt barn.

8. MOBBNINGSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

gruppdynamiska aktiviteter i klassen

samarbete över klassgränserna
elevråd åk 5-6
fadderverksamhet
pysseldag, friluftsdagar

medfostrarna med i antimobbningsarbetet
enkäter
kampanjer
vuxenresurs i skolan

Bilaga

Det är viktigt att motarbeta mobbning. Undersökningar som gjorts i Finland visar att 10 – 15 % av eleverna åk 1 – 6 och 5 – 10 % av eleverna i åk 7 – 9 utsätts för systematisk mobbning. Det betyder tiotusentals barn och unga.

Enligt undersökningarna har ingen förändring skett under de senaste tio åren.
(Källa: Hälsa i skolan , STAKES).

Mobbning har även undersökts i många andra länder
Följande punkter är hämtade ur Dan Olweus bok:
"Mobbning i skolan – vad vi vet och vad kan vi göra". (1992)

Undersökningar har visat:

- Att 10% uppger att de är mobbade "ibland" eller oftare. Fler pojkar än flickor, fler i lägre årskurser än i högre.
- Att 7% uppger att de mobbar andra elever "ibland" eller oftare. Fler pojkar än flickor. En viss ökning syns bland pojkar på högstadiet.
- Att omfattningen av mobbning i åk 1–6 är betydligt större än man tidigare antagit.
- Att en betydande del av mobbningen utförs av äldre elever och är riktad mot yngre och svagare elever.
- Att direkt mobbning är ett större problem bland pojkar än flickor.
- Att flickor använder mer indirekta metoder för mobbning (t.ex. att utestänga, baktala eller sprida rykten) än pojkar.
- Att verbal mobbning är den vanligaste formen för mobbning bland både pojkar och flickor.
- Att föräldrar till barn som blivit mobbade och i synnerhet föräldrar till barn som mobbar andra, i mycket begränsad utsträckning vet om eller pratar med barnen om saken.
- Att skolan utan tvivel är det ställe där det mesta av mobbningen försiggår.
- Att skolans och klassens storlek inte är av någon betydelse för den relativa förekomsten eller nivån av mobbning.
- Att det finns ett klart samband mellan "lärartäthet" under rasterna och förekomsten av mobbning.
- Att lärarnas attityder till mobbningsproblem och deras beteende vid mobbningsituationer är av avgörande betydelse för nivån av sådana problem i skolan och i klassen.